

RAZGOVOR Predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Prioritet Akademije: Izgradnja suvremene Hrvatske

Na našoj proslavi 29. travnja bit će prisutno 28 predsjednika ili predstavnika stranih akademija, što je svojevrsno priznanje našem dosadašnjem radu

Branka DŽEBIĆ
branka.dzebic@vjesnik.hr

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti u 100 dana vladavine novoga predsjednika, uglednog onkologa i znanstvenika prof. dr. Zvonka Kusića, čija se bogata znanstvena biografija i zasluge teško mogu ispričati u ovom sažetom uvodu, sve se više otvara prema medijima, a svojim brojnim aktivnostima od pokretanja serije foruma i okruglih stolova do predavanja nastoji svekoliku javnost upoznati sa stajalištima utemeljenim na znanstvenim pristupima temeljnim društveno važnim problemima.

Poticanje gospodarstva za Kusića je najpreči zadatak društva, u kome su narušene mnoge moralne i etičke vrijednosti, a zajedno s tim dolazi i borba protiv korupcije, pravosuđe, energetika

.... Akademik Kusić će se, kako je mnogo puta naglasio, zauzeti i za pomlađivanje Akademije, čija je snaga u nezavisnosti i otklonu prema dnevnoj politici. Uoči proslave 150. obljetnice ove naše najstarije i respektabilne institucije razgovarali smo s ovim redovitim profesorom onkologije i nuklearne medicine Medicinskog fakulteta u Zagrebu, predstojnikom Klinike za onkologiju i nuklearnu medicinu Kliničke bolnice Sestara milosrdnica, ali prije svega prvim među jednakima, vodećim čovjekom HAZU-a.

■ Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ove godine slavi svoj veliki jubilej, 150. obljetnicu. Trenutak je to da se prisjetimo, kako vi kažete u proslavu Spomenici, da bi ona trebala biti ne samo autoritet i jedan od važnih čimbenika u svim temeljnim pitanjima društva i države nadilazeći dnevnu ideologiju i pristranost. Koliko se u ovih stoljeće i pol promijenio status i percepcija Akademije u društvu? - Status Akademije nije se bitno mijenjao tijekom vremena. Akademija se nije nikada izravno bavila politikom. Akademija preuzima odgovornost, zauzima stav i oglašava se o značajnim

pitanjima, ali ne upuštajući se u dnevno-političke rasprave. Teži se da prezentacija aktivnosti Akademije bude objektivna i stabilna konstanta u svim značajnim strateškim pitanjima. Akademija mora u nekim situacijama djelovati konkretno, a ne samo općim stavovima. Budući da je rad Akademije često samozatajan, u današnje vrijeme spektakla i estrade nije toliko atraktivan za medije, a i za društvo.

■ Koja biste razdoblja u dugom životu ove institucije, koja bi trebala zastupati najviše kriterije izvrsnosti slobode znanstvenog i umjetničkog stvaralaštva, izdvojili i zašto?

- Razdoblje nakon osnivanja Akademije je bilo vrlo važno jer su tada udareni temelji hrvatskoga kulturnoga pa i nacionalnoga identiteta. Akademija se osniva kao izraz težnje južnih Slavena za vlastitim kulturnim i nacionalnim identitetom u Austro-Ugarskoj Monarhiji. Za pokrovitelja Akademije izabran je

vizionar biskup Strossmayer, koji je svojom zakladom započeo akciju osnivanja Akademije, a za prvoga predsjednika povjesničar, kanonik Franjo Rački.

U ono se je doba zamišljalo da će Akademija biti zajednička akademija svih naroda na slavenskom jugu. To se, međutim, nije ostvarilo jer su ubrzo nakon toga bile osnovane Srpska i Bugarska akademija. Bitni ograničavajući čimbenik u vrijeme osnivanja Akademije bila je tadašnja politička razjedinjenost i gospodarska nesamostalnost Hrvatske u Habsburškoj Monarhiji te teritorijalna podijeljenost same Hrvatske u sklopu Monarhije.

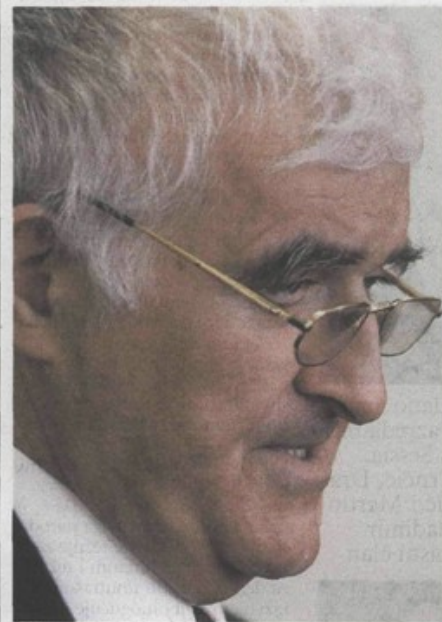
Svrha djelovanja Akademije bila je u trenutku osnivanja hrvatsko samopotvrđivanje i afirmacija pred drugim narodima. Zbog toga su bitni zahtjevi hrvatskih političkih programa tada i poslije bili ujedinjenje hrvatskih zemalja i (različito interpretirana) samostalnost Hrvatske. Prvi članovi Akademije su bili književ-

nacionalnog identiteta. On se pokazao izvrsnim organizatorom znanstvenog rada. Pod njegovim vodstvom pokrenute su i uređivane mnoge Akademijine edicije i publikacije.

Tako je već 1867. objavljen prvi broj znanstvenog časopisa Rad. Rad je ispočetka bio zajedničko glasilo svih razreda, a sada pojedini razredi tiskaju vlastite serije pa je do danas tiskano više od 500 svezaka, i to je najopsežnija serija iz Akademijinih izdanja.

■ Koliko Akademija sudjeluje u svim temeljnim i važnim pitanjima današnjeg društva koje je bremenito brojnim problemima od recesije, korupcije, neuspjele privatizacije, strateških arhitektonskih planova izgradnje velikih gradova i gradnje nuklearki do uključivanja u rasprave o ulaska u Europsku uniju?

- Akademija se vrlo aktivno uključila u rasprave o gotovo svim temama koje ste naveli. U ovoj godini održani su forumi koji su obradili teme: Moderni-

Europski identitet Hrvatske

Ova je respektabilna obljetnica prilika da se ocijene prošli događaji, ali i da se osmisle novi atraktivni programi «pred novim povijesnim izazovima». Pa kad se osvrnete unazad, kako biste ocijenili prijedeni put s jedne strane, a s druge strane koje nam to nove programe, koji bi pridonijeli i afirmaciji Akademije, nudite?

- Akademija znanstveno raspravlja i obrađuje najaktualnije društvene teme, čime nesumnjivo pridonosi stvaranju stajališta temeljenim na znanstvenim, stručnim i etičkim pristupima rješavanja pitanja i problema. Prioriteti države pa tako i Akademije su se mijenjali tijekom povijesti. Sada pred ulazak u Europsku uniju nalazimo se pred novim izazovima. Akademija danas mora promovirati vrijednosti stečene u Domovinskom ratu i graditi europski identitet Hrvatske, koji će nam omogućiti ravnopravan status u europskoj zajednici naroda. Pred nama je zadatak jačanja pravnog sustava, izgradnje naprednog i kompetitivnog gospodarstva, učinkovite administracije, uređene, tolerantne, socijalne države te društva znanja, što sve zajedno Hrvatsku čini suvremenom demokratskom državom.

Razdoblje nakon osnivanja Akademije je bilo vrlo važno jer su tada udareni temelji hrvatskoga kulturnoga pa i nacionalnoga identiteta. Svrha djelovanja Akademije bila je u trenutku osnivanja hrvatsko samopotvrđivanje i afirmacija pred drugim narodima

nic, povjesničari i filolozi, koji su svojim radovima i djelovanjem gradili kulturni i nacionalni identitet Hrvatske.

■ Koji su od 16 predsjednika u rasponu od 150 godina i različitim vremenima opstanka najviše učinili za Akademiju?

- Teško je to reći jer je svako vrijeme imalo druge izazove. Prvi predsjednik Franjo Rački je zaslužan što je kao povjesničar usmjerio rad Akademije, koji je u to doba vodio prema stvaranju

zacija prava: Izbori zastupnika u Hrvatski sabor i referendum; Hrvatski jezik u slobodnoj Hrvatskoj; Ekonomski i društveni razvoj Hrvatske; «Tailoring therapy to the patient – new perspectives for hypertension and heart failure»; Ekološki problemi prometnog razvoja; Okrugli stol o akademiku Matku Peću; Personalizirana medicina u 21. stoljeću – izazov za zdravstvo i zajednicu; Okrugli stol: e-infrastruktura i informacijsko društvo;

Prof. dr. Zvonko Kusić

Umetnosti Zvonko Kusić u povodu 150. obljetnice te ustanove

Geologija kvartara u Hrvatskoj (Geologija kvartara i zaštita kvartarnih lokaliteta); Može li se hrvatska brodogradnja uključiti u proizvodnju specijalnih plovila i dijelova za europske vjetroelektrane na moru; Klinička endokrinologija; Kriza i ekonomska politika; Nesreća u japanskoj nuklearnoj elektrani; Tjedan mozga u Hrvatskoj; Znanje – temelj konkurentnosti i razvoja; Prevencija ateroskleroze – hipertrigliceridemija; Gospodarska i ekološka korist bioenergije iz poljoprivrede; Hrvatski – službeni jezik Europske unije; Na što upozorava nuklearna katastrofa u Japanu? i Važnost očuvanja okoliša smanjenjem emisije CO₂.

Održana su i sljedeća predavanja: Kriza političkoga, Sjever i jug u hrvatskoj kulturi; O Danuncijadi danas, 90 godina poslije – kulturološki aspekti; Evolucija čovjeka i populacijska struktura – viđenje jednog antropologa; Slike prethodnice, riječi pobudnice – Hrvatska umjetnost na sredini XX. stoljeća i Caravaggio.

Skupovi i predavanja koja će se održati u iduća dva mjeseca su među ostalim: Dani hrvatskoga kazališta; predstavljanje edicije Hrvatska i Europa; Krizno stanje hrvatskoga gospodarstva i pravci zaokreta ekonomske politike iz procecijske u razvojnu; Šume, tlo, voda – neprocjenjiva vrijednost Hrvatske; Biskup Strossmayer i Akademija; Nova strategija prostornog uređenja države i identitet hrvatskoga društva.

■ Jednom ste izjavili da Mađarska akademija ima velik utjecaj u društvu te da se njihovo mišljenje visoko cijeni, ona bi nam stoga mogla biti uzor - a kako taj uzor dosegnuti? Što to, za razliku od naših, čine mađarski akademici da bi se njihov glas čuo?

- Tu nije stvar samo u akademcima, već i u društvu koje traži meritorna mišljenja i procjene. Vjerojatno je potrebno vrijeme i aktivni rad da se poveća utjecaj Akademije.

U skladu s novim društvenim potrebama osnivaju se radne skupine od najkompetentnijih znanstvenika i stručnjaka iz pojedinih područja iz redova redovnih, dopisnih i suradnih članova te i izvan Akademije. One pod vodstvom i okriljem Akademije rade i daju meritorne procjene značajnih nacionalnih pitanja u društvu, iniciraju projekte i potiču rasprave pitanja od javnog interesa.

■ Kako HAZU zastupa hrvatsku znanost i umjetnost u svijetu, što treba učiniti da bismo napokon bili i prepoznati na zahtjevnoj mundijalnoj sceni?

- Naša Akademija je vrlo aktivna na međunarodnoj sceni i sudjeluje u nizu asocijacija i ima mnoge bilateralne odnose. Nedavno smo sudjelovali na All European Academies (ALLEA) generalnoj skupštini u Amsterdamu, gdje je Hrvatska kao jedna od 53 akademije iz Europe iznijela svoje stavove prema dokumentu koji opisuje stav Europske unije prema razvoju znanosti i osnovne postavke uloge naše Akademije u Hrvatskoj.

Na našoj proslavi 150. obljetnice Akademije 29. travnja 2011 bit će prisutno 28 predsjednika ili predstavnika stranih akademija, što je također svojevrsno priznanje našem dosadašnjem radu.